

Історія заснування Лайтіли (Laitilan historiaa)

<https://www.laitila.fi/laitila-info/historia/>

Перші ознаки поселення Лайтіли датуються п'ятьма тисячами років тому з Лейнмякі та Нясті, резиденцій рибалок і морських промислів кам'яного віку гребінчастої кераміки.

Половина нинішньої Лайтіли була тоді під водою моря. Під час бронзової доби (близько 1500-500 рр. до н. е.) скандинавське населення переселилося в цей район, про що можна зробити висновок з більш ніж 200 вугільних печей і двох бронзових сокир. Постійне поселення села почалося після початку зворотного відліку, коли морська затока досягла центральної частини Лайтіли. Наприклад, сформувалися села Унтамала, Лайтіла, Валко-Сукайнен, Сало і Кодйала (більша частина Кодйали до 1917 року належала до Каланті). Нині налічується понад 40 сіл, і всі вони виникли на рубежі 16 століття. Найбільш значними знахідками залізного віку є ріг для пиття Сукайнен з 4 століття та провінційний римський ковш для вина, знайдений у селі Сало. Історії з Лайтіли були записані в Калевала, а палиця з косою Калевали стоїть на церковному подвір'ї Унтамала.

Чотири сільські церкви

Озеро Валкоярві поступово відступало від стародавньої морської затоки, яку в 20 столітті осушили в поля. Лайтіла є одним із найдавніших християнських районів нашої країни: невеликі церкви були побудовані в Унтамалі, Валко, Лайтілі та Кодйалі ще в ранньому середньовіччі. Церква Кодйали була втрачена з настанням нової ери. Церква Св. Мікаїла в Лайтілі з її розписами склепінь була завершена в 1483 році, Унтамала має дерев'яну сільську церкву, освячену Св. Петру з 1785 року, а церква, спочатку побудована у Валко, знаходиться в Сукайсі вже понад 200 років (церква Перттелі). Статуя єпископа Еріка Сороланена, народженого в Лайталаї, який був впливовим на рубежі 16-го та 17-го століть, знаходиться в Кірккопуйсто (Jussi Vikainen 1968). Протягом століть дорога з Турку до Рауми перетиналася з дорогою, що веде з Ууденкаупункі до Хямее в Лайтілі. Село Лайтіла на перехресті доріг поступово перетворилося на адміністративний і комерційний центр. Муніципалітет Лайтіла був заснований у 1868 році, а з 1986 року є містом. Ратуша 1988 року (Вейо Мартикайнен).

Аграрне минуле

До 1960-х років основним засобом існування жителів Лайтили було сільське та лісове господарство. Від Середньовіччя до XIX століття в Лайтілі та сусідніх муніципалітетах професійно виготовляли різноманітний дерев'яний посуд, більшість із якого відправляли за кордон. З початку 20 століття кооперативна діяльність була потужною, напр. молочний кооператив і кооператив з продажу яєць були одними з найбільших в країні. Приємним нагадуванням про аграрне минуле Лайтілі є подвір'я Кауппіла, яке з 1975 року є музеєм, а будівлі знаходяться на своєму початковому місці. Уздовж сільської дороги Унтамала, окрім сільської церкви, є селянський музей Саркі та кургани залізного віку.

Кури та безалкогольні напої

На гербі Лайтілі, яка здавна була відома своїм птахівництвом, зображено півня, який тримає ніж для різблення, як символ багатоміської промисловості професійного виготовлення дерев'яного посуду в регіоні. З 1950-х років муніципалітет Лайтілі почав інвестувати у створення робочих місць у промисловості та в будівництво житла. За роки реструктуризації вдалося уникнути різкого скорочення населення муніципалітету: кількість жителів коливалась від 8400 до 9300 осіб, на даний момент вона становить близько 8500. Найбільшим промисловим роботодавцем є скляний завод Pilkington Lamino. Флагманами корпоративного світу є Завод безалкогольних напоїв (Laitila Wirvoitusjuomatehdas), який постійно завойовує нові ринки, та Mupah Oy – підприємство з фасування та переробки яєць.

Новаторська культурна діяльність

Завдяки пожертві Kustaa Ніека, промислового радника, який народився в Сеппяля, Лайтіла, в 1937 році в Лайтілі було завершено будівництво першої бібліотеки в сільській місцевості Фінляндії, що наразі обслуговує викладання музики та образотворчого мистецтва. У 2006 році бібліотека отримала сучасне приміщення. Наскільки нам відомо, найстарішим будинком у нашій країні є будинок Клубу товариства тверезості Walo, побудований у 1886 році, який був відреставрований для культурних потреб Laitila Kulttuuriseura Walo.

Літній театр Кайвола (1961) — один із найстаріших у своєму роді в нашій країні. Вже понад 40 років в Лайтіла за тиждень до середини літа організовується яєчний ринок (ярмарка). Січневий культурний тиждень-Kustaa Ніека пропонує якісний контент до середини зими.